

โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลบางปลา

๑. หลักการและเหตุผล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตถ่ายทอดสืบต่อกันมา ในปัจจุบันเมืองไทยเราได้กลายเป็นประเทศเปิดที่รับเอาความรู้และเทคโนโลยีของต่างชาติเข้ามาอย่างมากมาย ทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จากผลของการรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นมานี้เอง ทำให้เทศบาลตำบลบางปลา ได้นึกถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีในท้องถิ่นอันดี ที่เคยสืบทอดกันมาช้านาน ปัจจุบัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของเราส่วนมากจะยังคงปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ยังคงมีการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีในท้องถิ่นอยู่ ดังนั้นการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นการธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบและร่วมกับบุคคลในท้องถิ่นด้วย

เทศบาลตำบลบางปลา จึงได้จัดทำโครงการจัดทำฐานข้อมูลท้องถิ่นภายในเขตเทศบาลตำบลบางปลาขึ้น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน ถ่ายทอดถึงคุณค่า ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

๒.๒ เพื่อให้ผู้ได้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิค ด้านการเกษตรและเทคโนโลยี โดยการพัฒนาาระบบพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งตนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่าย ผลผลิตทางนวัตกรรม เช่น การรวมกลุ่มของโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัดการ การค้า การสะสม และบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีชาวนา เป็นต้น

๓. เป้าหมาย

รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้ง ๖ ชุมชน

๔. วิธีดำเนินการ

๔.๑ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ขออนุมัติโครงการ

๔.๓ ประสานงานคณะกรรมการชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง

๔.๔ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล

๔.๕ รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๖ จัดทำฐานข้อมูล

๔.๗ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล

๔.๘ รายงานผู้บริหารทราบ

๕. ระยะเวลาดำเนินงาน

กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๖๐

๖. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณในการดำเนินการ

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ สามารถสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

๗.๒ ทำให้ผู้ได้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

๘. การประเมินผล

จากจำนวนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถรวบรวมได้ และการสืบทอดต่อไป

๑๐. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองการศึกษา เทศบาลตำบลบางปลา

ลงชื่อ.....ผู้เขียนโครงการ
(นางสาวณัฐฐา ชันจำนงค์)
ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ
(นางพรเพ็ญ อยู่บำรุง)
รองปลัดเทศบาล
รักษาการแทนผู้อำนวยการกองการศึกษา

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบโครงการ
(นายวรฤทธ นิ่งน้อย)
ปลัดเทศบาล

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติโครงการ
(นายชาติรี โพธิ์อบ)
นายกเทศมนตรีตำบลบางปลา

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
เทศบาลตำบลบางปลา ตำบล บ้านเกาะ อำเภอ เมืองสมุทรสาคร จังหวัด สมุทรสาคร

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้ รวม ๑๐ สาขา ดังนี้.- (ปรับปรุงข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธ.ค. ๒๕๖๖)

ลำดับที่	สาขา	ภูมิปัญญา	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
๑	<u>สาขาเกษตรกรรม</u> หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร เป็นต้น			
๒	<u>สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค)</u> หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น			
๓	<u>สาขาการแพทย์ไทย</u> หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้	นวดแผนไทย	- นางศรีนวล พรายรักษา - นางลัดดา แก้วแกมสี	๗๒/๑๗ หมู่ ๔ ต.บ้านเกาะ อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร ๓๑ หมู่ ๔ ต.บ้านเกาะ อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร

๔	สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้ง อนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน	เย็บจาก	- นางปัญญา เกร็ดจุ	๑๙ หมู่ ๔ ต.บ้านเกาะ อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร
๕	สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ การค้าการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและ โภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน			
๖	สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกัน คุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม	ชมรมผู้สูงอายุ	- นายสุคนธ์ มอญใต้	๑๓๙/๒๑ หมู่ ๔ ต.บ้านเกาะ อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร
๗	สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม หัตถศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น	สไบมอญ ธงตะขาบ	- นางสาวจระวี ปานลัม - นายพริ้ง ชาวหญ้าแพรก	๙ หมู่ ๔ ต.บ้านเกาะ อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร ๑๙/๑ หมู่ ๔ ต.บ้านเกาะ อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร
๘	สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงาน ด้านต่างๆทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล			

๙	สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท	ภาษารามัญ	- นายสำรวย คงศิลป์	๗๒ หมู่ ๕ ต.บ้านเกาะ อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร
๑๐	สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี เป็นต้น	หลักธรรมทางศาสนา	- พระมหาพนมฐานะวังโส	วัดบางปลา หมู่ ๕ ตำบลบ้านเกาะ